

Яковенко А. В., магістрант
Науковий керівник – Легенчук С.Ф. д.е.н., проф.
Житомирський державний технологічний університет

ОБЛІК ГУДВІЛУ В КОНТЕКСТІ ТЕОРІЇ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО КАПІТАЛУ

Ключові слова: *гудвіл, інтелектуальний капітал, нематеріальний актив, бухгалтерський облік операцій з гудвілом, вартість, оцінка.*

Однією із останніх тенденцій вітчизняної економіки є перехід до європейського типу ведення справ, а також зростання кількості угод з придбання та злиття підприємств. Одним з напрямків, яких торкнулись зарубіжні нововведення є оцінка вартості підприємства. Сучасні підприємці відходять від застарілих стандартів радянських часів, коли за вартість підприємства приймалась виключно вартість його матеріального оснащення. На сьогодні власники великих фірм та підприємств збагнули, що гарна репутація фірми, широке коло клієнтів та висококваліфікований персонал збільшують вартість підприємства мало не вдвічі. Тому протягом останніх десятиліть в бухгалтерському обліку вченими широко обговорюється проблематика такого нового об'єкту обліку як гудвіл.

В умовах сучасного розвитку економіки, що ґрунтується на використанні інтелектуального капіталу, дослідження питань, пов'язаних з обліком гудвілу та напрямків його удосконалення обумовлює актуальність теми дослідження. Питанням бухгалтерського обліку гудвілу присвячували праці такі дослідники як С.Ф. Голов, Р.Ф. Рейли, Р.П. Швайс, С.Ф. Легенчук, Я.В. Соколов, В.В. Травін та ін.

Традиційні погляди на бухгалтерський облік і звітність вимагають перегляду з урахуванням зростання ролі інтелектуального капіталу як ключового чинника зростання вартості підприємства. До інтелектуального капіталу можемо віднести людський капітал, втілений у працівниках у вигляді досвіду та знань, здібностей до нововведень, культурі управління. Персонал компанії є складовою гудвілу, оскільки він визначає успішність будь-якого підприємства і впливає на вартість компанії у разі купівлі-продажу. Наступною складовою можемо відмітити технічне і програмне забезпечення, патенти, торговельні марки, зв'язки. Далі – ділова репутація та зв'язки із споживачами, що характеризується такими якостями, як ступінь проникнення, розповсюдження, упевненість у тому, що споживачі і надалі віддаватимуть перевагу цьому підприємству. Все це визначає цінність компанії і значною мірою формує її ринкову вартість.

Але оцінка об'єктів нематеріальних активів, що створені працівниками підприємства самостійно, є проблемною. Унікальні об'єкти нематеріальних активів часто не враховуються у балансі, або їх облікова вартість значно нижча від ринкової, що призводить до зниження майнового стану підприємства. Тому оцінка та постановка на баланс об'єктів інтелектуальної власності дасть змогу:

- 1) збільшити ринкову вартість підприємства;

- 2) забезпечити облік активів підприємства та оптимізувати їх співвідношення;
- 3) визначити вартість підприємства у разі купівлі– продажу та ін.

Визначити і оцінити величину інтелектуального капіталу можна через гудвіл. Але даний нематеріальний актив досі є недостатньо вивченим. Недосконалість існуючих методів його оцінки обумовлює необхідність розробки методики визначення вартості гудвілу, закріпленої у нормативно– правових актах.

Нормативну базу застосування гудвілу складають Міжнародні стандарти фінансової звітності та Положення (стандарт) бухгалтерського обліку (табл.).

Таблиця

Порівняння норм використання гудвілу відповідно до МСФЗ та П(с)БО

<i>Характеристика</i>	<i>МСФЗ [1, 2]</i>	<i>П(с)БО [3, 4]</i>
Розподіл гудвілу	Гудвіл розподіляється на кожен одиницю, що генерує грошові кошти.	
Умови проведення перевірки зменшення корисності гудвілу	1. Балансова вартість одиниці, що генерує грошові кошти, до якої включається гудвіл > суму її очікуваного відшкодування	1. Зменшення ринкової вартості активу протягом звітного періоду на суттєво більшу величину, ніж очікувалось. 2. Перевищення балансової вартості чистих активів підприємства над їх ринковою вартістю.
Кількість етапів перевірки	1	Законодавством не регламентовано
Відновлення корисності	Заборонене	Існує
Амортизація	Не нараховується	

Джерело: розроблено автором

Облік гудвілу регулюється значною кількістю нормативних актів, кожен з яких по– різному трактує як саме поняття гудвілу так і порядок його відображення у бухгалтерському обліку. Українське законодавство передбачає визнання та оцінку гудвілу лише при придбанні підприємства як цілісного майнового комплексу. Гудвіл ж, створений усередині підприємства, у фінансовій звітності не відображається, що свідчить про головну відмінність цього активу від інших нематеріальних активів. Відповідно, відкритим залишається питання оцінки внутрішньо створеного гудвілу, адже якщо її невірні провести, то розрахунок вартості підприємства, як і його інвестиційна привабливість, можуть не відповідати дійсності.

Список використаної літератури:

1. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 36 “Зменшення корисності активів” від 01.01.2012 / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/929_047
2. Міжнародний стандарт фінансової звітності 3 “Об’єднання бізнесу” від 01.01.2012 / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/929_006
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 19 “Об’єднання підприємств” від 07.07.1999 / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0499-99>
4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 28 “Об’єднання Зменшення Акорисності активів ” від 24.12.2004 / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/ru/z0035-05>